

ŠEDESÁTINY PROFESORA PHDR. ZDENĚKA MACKA, CSc.⁹

T o m á š J í l e k

Profesor PhDr. Zdeněk Macek, CSc. se narodil 3. března 1937 v Hradci Králové, kde působil jeho otec jako berní úředník. Zde také prožil dětská a jinošská léta. Láskyplný vztah k rodnému kraji je typickým rysem prof. Macka, severovýchodní Čechy jsou místem jeho stálých návratů, jeho trvalého zájmu o dějiny a současnost tohoto regionu.

Do obecné školy chodil Zd. Macek v Hradci Králové od roku 1943 do roku 1948, mezi léty 1948 – 1952 absolvoval tamtéž tzv. střední školu 2. stupně a ve studiu potom pokračoval na gymnáziu J. K. Tyla rovněž v Hradci Králové, kde také v roce 1955 maturoval. Od roku 1955 do roku 1959 byl posluchačem Vysoké školy pedagogické v Praze, kde studoval obor učitelství pro střední školy, aprobaci český jazyk – dějepis. Už na vysoké škole a zejména pod vedením prof. Dr. Alice Teichové se profiloval jeho odborný zájem o novější a nejnovější obecné dějiny, který vedl k zevrubnějšímu studiu meziválečných dějin a speciálně otázek francouzské politiky a československo-francouzských vztahů v období před druhou světovou válkou. K této tematice se vztahovala také jeho diplomová práce, ve které těžil ze studia archivního materiálu meziválečného Národního shromáždění ČSR a Archivu ZAMINI.

Po ukončení vysoké školy pracoval, s výjimkou zkrácené šestiměsíční prezenční vojenské služby, výlučně ve školství. Zvolená profese se stala pro dr. Macka druhou přirozeností, celoživotní náplní a do značné míry láskou, se kterou se zřejmě ani při nadcházejícím odchodu z Plzně nebude schopen rozloučit.

Po absolutoriu vysoké školy působil dr. Macek nejprve krátkou dobu na osmileté základní škole v Českém Meziříčí /okr. Rychnov nad

⁹ JÍLEK, T.: *Šedesátiny profesora PhDr. Zdeňka Macka, CSc.* In: Dějepis XVII. Sborník katedry historie. Plzeň 1998, s. 5 – 7.

Kněžnou/ a v letech 1961 a 1962 na gymnáziu v Dobrušce. Na základě konkursu byl potom v říjnu 1962 přijat na katedru dějepisu tehdejšího Pedagogického institutu v Plzni /od roku 1964 samostatné Pedagogické fakulty a dnešní Pedagogické fakulty ZČU Plzeň/, kde působil nejprve jako asistent /1962 – 1964/, pak jako odborný asistent /1964 – 1979/, docent /1979 – 1988/ a posléze jako profesor – od roku 1988. Doktorát filozofie složil v roce 1970 a jeho předložená odborná práce se týkala vývoje vědy a techniky v 16. – 20. století a jeho interpretace ve výuce dějepisu. Vědeckou aspiranturu absolvoval mezi léty 1965 – 1973 na Ústavu československých a světových dějin ČSAV a FF UK v Praze a ukončil obhajobou práce o Ohlasech francouzské středoevropské politiky v dobovém českém tisku mezi léty 1907 – 1914. V roce 1979 se habilitoval na FF brněnské univerzity s prací o mezinárodních vztazích po roce 1945 a byl oficiálně ustanoven docentem pro obecné dějiny na Pedagogické fakultě v Plzni. Titul vysokoškolského profesora obecných dějin novověku obdržel na základě obhajoby svých prací v roce 1988.

Během svého mnohaletého působení na PeF Plzeň vyučoval dr. Macek především obecné dějiny 19. a 20. století, ale zabýval se i dějinami vědy a techniky, dějinami kultury, a protože pracoval na učitelské fakultě českého jihozápadu, část jeho odborných prací má i metodické zaměření nebo se týká dějin regionu. Je třeba zdůraznit, že vedle vědecké činnosti zůstával vždy a především učitelem. Práce s učitelským dorostem se pro něho stala určující skutečností, které vše ostatní podřizoval.

Těžiště většiny odborných prací dr. Macka spočívalo ovšem v nejnovějších obecných dějinách, přičemž určitými dominantami se v této spojitosti staly jednak dějiny období před první světovou válkou, dále meziválečné dějiny, dějiny druhé světové války a mezinárodní vztahy po roce 1945. Vzhledem k tomu, že práce v Plzni neumožňovala dr. Mackovi v širší míře stálé a přímé studium archivních dokumentů k vybrané problematice obecných dějin, zvolil se dr. Macek práci s tiskem jako historickým pramenem a

svůj výklad dané látky posunul na pomezí obecných a československých dějin. V tomto směru se zapojil do mnohaletého plnění státních úkolů základního výzkumu a publikoval řadu studií /Projekt francouzské půjčky Rakousko – Uhersku v roce 1911, Marocká otázka a politika Rakousko – Uherska mezi léty 1904 – 1911, Česko – francouzské vztahy v předvečer první světové války atd./. Výsledkem téměř celoživotní soustředěné práce s tiskem je soubor cca 30 – 35 tisíc podrobných výpisků z českých novin a periodik v letech 1900 – 1914, 1919 – 1938 a výběrově též z let po roce 1945. Výpisky tvoří objemný materiál, který nyní čeká na účelné počítačové zpracování rejstříku a obsahového přehledu, jenž by mohl sloužit jako operativní a vysoce hodnotný zdroj původních informací k typologii českého tisku nebo k vývoji českého /československého/ politického vědomí a povědomí ve 20. století. Zásluhy na nahromadění a dílčím vyhodnocení značného množství novinových zpráv a komentářů mají v této spojitosti též studenti dr. Macka, které jejich učitel dlouhodobě vedl k práci s tiskem, k zájmu a obecné dějiny doby nejnovější, k leckdy obtížnému hledání, nalézání a formulování objektivních soudů o společenském vývoji nedávné minulosti a současnosti.

Příprava budoucích učitelů dějepisu vedla dr. Macka i ke spoluúčasti na tvorbě učebnic dějepisu jak pro potřeby učňovských a středních škol, tak i vlastní pedagogické fakulty. Dr. Macek je autorem, event. spoluautorem řady vysokoškolských skript, odborných studií ve sbornících katedry historie PeF /ZČU/, odborných článků v novinách i odborných časopisech, učebních pomůcek, recenzí učebnic či odborných projektů. Rozsáhlá byla v průběhu let Mackova přednášková činnost pro veřejnost, která se vesměs týkala jeho odborného zaměření, a v níž nacházel další možnost specifické pedagogické či odborné seberealizace. Důležitou byla nepochybně v posledních 12 letech jeho činnost organizátora Univerzity třetího věku na PeF /ZČU/ Plzeň, jež přispěla k vytvoření tradice přednáškových a jiných akcí pro starší spoluobčany.

V letech 1980 – 1990 vykonával dr. Macek úřad proděkana pro denní studium na PeF Plzeň a jakkoli ho tato převážně administrativní práce stála veliké množství času a úsilí, zůstal i při ní zcela věren svému pedagogickému a odbornému poslání učitele.

Dr. Macek je podruhé ženat, jeho žena Ludmila je rovněž učitelkou. Z prvního manželství má dr. Macek syna Tomáše, který vystudoval žurnalistiku a v tomto oboru také pracuje. S ohledem na věk je dr. Macek přiměřeně zdrav, dlouhodobě trpí mimo jiné chorobou páteře, kvůli které se musel před několika tety podrobit těžké operaci.

Do dalších let přejeme všichni prof. Mackovi hodně zdraví, sil a osobní pohody.